

למעשה

הרב עובדיה דהן שליט"א

יו"ר המועצה הדתית אשדוד ורב בית הכנסת הניכוי הישיבות – "בית יוסף" קרית פוניבו

"והגישו אל הדלת או אל המזוזה" (כ"א - ו')

אוזן ששמעה על הר סיני לא תנגבו והלך וגנב, תרצע. [רש"י].

שואל רבי יעקב גלינסקי, מהו באמת החטא הגדול של העבד? הוא בסה"כ אוהב את אדונו, מפרנסו, נוח לו אצלו, הוא כבר התרגל לסדר יומו, מדוע התורה מסתכלת על זה בעין רעה כל כך? ומתריך על פי המשנה בפרקי אבות [ג - א] 'שאומרת, "עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בשלושה דברים ואי אתה בא לידי עבירה דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון". נשאלת השאלה, למה כתוב "ואי אתה בא לידי עבירה", למה לא כתוב ואי אתה עושה עבירה או עובר עבירה, וכי לעבירה יש ידיים? אומר רבי אליהו לאפיאן, עקביא בן מהללאל לא הבטיח שאם נסתכל בשלושה דברים לא ניפול אף פעם בעבירה. קורה שאדם נכשל בעבירה, אבל על דבר אחד הוא נותן אחריות, שאם יסתכל אדם בשלושת דברים אלו, לעולם לא יהיה כפות בידיים של העבירה, שהרי לעבירה יש ידיים והיא גוררת, עבירה גוררת עבירה. אבל אם יסתכל בשלושת דברים אלו, כאשר יתן אל ליבו וילמד מוסר, מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, גם אם יעבור עבירה, יישאר כח במונתיו לברוח ממנה. ואם נפל חלילה בעבירה קלה, הוא יברח מהמקום, ימלט מידיה ולא יצטרך להיות כפות בידיה של העבירה. וכך אומרים לאדם, קרה שנכשלת בעבירה, אבל מדוע המשכת להסתובב איתה. תפתח דף חדש טוב יותר, וברח לך מהעבירה של פעם.

וזהו גם החטא של אותו עבד. עשית שטות, גנבת. נמכרת לעבד, נכשלת בעבירה, נו, אין מה לעשות. אבל עכשיו שאתה כבר יכול לצאת, לפתוח חיים חדשים, למה לך כל זה, למה לך להמשיך להיות נגרר הלאה בעבירה גוררת עבירה, למה לך להמשיך להתבוסס בבוץ הזה. (מדשן ביתך)

מאמר מרכזי הרב פנחס זרביב

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמֹר לְפָנֶיךָ (כ"א, א')

וּפְרַשׁוּ: "ואלה המשפטים - כל מקום שנא' 'אלה' - פסל את הראשונים, ואלה' - מוסף על הראשונים, מה הראשונים מסיני - אף אלו מסיני".

כתב הרב דינר בספרו מקדש הלוי הנה לכאורה יש להקשות, איזה חידוש יש בכך שפרשת משפטים נאמרה מסיני? הלא כל התורה כולה, על כל פרטיה ודקדוקיה - נאמרה מסיני, ומדוע תהיה פרשה זו יוצאת מן הכלל?

ונראה לומר, על פי מה שפירש רבינו עובדיה מברטנורא בתחילת מסכת 'אבות' על המשנה הפותחת במילים: "משה קבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה", ורק לאחר מכן מתחילה לעסוק בעניני המוסר בהם עוסקת המסכת כולה.

שכן לכאורה יש להקשות, מדוע לא פתחה המסכת מיד בנושאים בהם היא מבקשת לעסוק, כמו כל המסכתות האחרות הפותחות מיד בנושא המרכזי בו הן עוסקות? לשם מה נחוצה ההקדמה הזו בדבר שושלת מסירת התורה מדור לדור, מאז ימות משה רבינו ועד לימות התנאים מחברי המשנה?

את השאלה הזאת - שואל גם הרע"ב, והוא מסביר כך: "אומר אני, לפי שמסכת זו אינה מיוסדת על פירושי מצוה ממצוות התורה כשאר מסכתות שבמשנה, אלא כולה מוסרים ומידות, וחכמי אומות העולם גם כן חברו ספרים כמו שבדו מלכם בדרכי המוסר כיצד יתנהג האדם עם חברו - לפיכך התחיל התנא במסכת זו: 'משה קבל תורה מסיני', לומר לך שהמידות והמוסרים שבזו המסכת - לא בדו אותם חכמי המשנה מלכם, אלא אף אלו נאמרו בסיני".

הרי לנו, כי חשוב לערוך את ההבחנה הברורה בין הנימוסים וההנהגות של אומות העולם - לבין הנימוסים וההנהגות אשר אנו נצטוינו בהם מתוקף היותנו בניו של מקום, זרע אברהם אוהבו אשר קיבלו את תורתו בעמדם לפני הר סיני! לתורה הקדושה חשוב להדגיש, כי 'נימוסינו' והנהגותינו - אינם כנימוסיהם של האומות, אלא ניתנו לנו מסיני מפי הגבורה, בכדי להסיר כל ספק ולמנוע כל טעות!

המשך בעמוד הבא

ניתן לשמוע את שיעורי הרב פנחס זרביב שליט"א בקול הלשון 0722741111

ומעתה נראה, כי זו הסיבה להדגשה המיוחדת שמדגיש לנו רש"י, כי חוקי התורה המפורשים בפרשתנו - ניתנו לנו מסיני, בכדי שלא יקום מאן דהו וינסה לטעון כי חוקים אלו שהם ממוניים ביסודם - הינם מעין חוקי הגויים אשר בדו מליבם... אין אלו חוקים כחוקי בשר ודם המשתנים ממקום למקום, ממדינה למדינה ומזמן לזמן, אלא חוקים מרוממים ונעלים אשר נקבעו בסיני על ידי מלך מלכי המלכים הקב"ה!

רש"י מבקש להבהיר ולהדגיש למען הסר ספק, כי את כל החוקים והמשפטים שבפרשתנו. לא בדה משה רבינו מליבו, בתורת כללים וסדרים מדיניים ראויים שיאפשרו חיי שלום ואחוה בין בני ישראל, אלא קיבל אותם מסיני - מפי הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו!

לפיכך, מאחר והכללים והחוקים הללו לא נקבעו על פי צורך הדור - ברור שלא ניתן לשנותם ברבות הימים ולהתאימם לרוח התקופה, אלא הם שרירים וקיימים לנצח - כשם שנותן התורה, מלך מלכי המלכים - קיים לעד ולנצח נצחים!

מה בין רפואתו של מקום לרפואת בשר ודם

אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המטה רק שבתו? תן ורפא ורפא (כ"א, י"ט)

כתב הרב דינר בספרו מקדש הלוי ובגמרא (ברכות דף ס', ע"א): "תני דבי רבי ישמעאל: ורפא ירפא - מכאן שניתנה רשות לרפוא לרפאות".

הנה לכאורה יש לבאר, מדוע באשר לרשות שניתנה לרפוא בשר ודם לרפא - כופלת התורה וכותבת: "ורפא ירפא, בעוד לגבי רפואה שמרפא הקב"ה את האדם - היא אינה כופלת, וכפי שמוצינו בפרשת בשלח (שמות ט"ו, כ"ו): "כל המחלה אשר שמת' במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך"? [ועיין מהרש"א בברכות שם].

והיה נראה לבאר, על פי מעשה שהיה לפני שנים רבות, כאשר בני - הגאון רבי אהרן דוד שליט"א - היה תינוק בן שלשה חדשים, והיה מאושפז בבית החולים בעקבות דלקת ריאות חריפה בשתי הריאות. באותם ימים - טרם ידועה היתה האנטיביוטיקה אשר כיום מסייעת בריפוי מוחלט וקל של דלקות מעין אלו, ומחלה מעין זו בה לקה בני - הביאתו עד שערי מות, עד - וכמעט עד בכלל.

בשלב מסויים, כאשר הגיעה המחלה לשיאה, קראו לי הרופאים באמצע הלילה, והבהירו כי קצרה ידם מהושיע. "עשינו כל שביכולתנו, אך מבחינה רפואית - נראה כי אפסו הסיכויים להציל את הילד!" - הם אמרו לי, ואמנם, לא היה צורך בדבריהם... די היה במבט קל בפניו של הילד - בכדי להבין את המצב לאשורו... הוא היה נראה כמו אחד שלא מעלמא הדין...

אכן, הרופאים עדיין לא אמרו נואש. הם סיפרו לי, כי לאחרונה גילו במחקרים חדשים תרופה בשם 'פנצלין' - אשר הינה לא אחרת מאשר האנטיביוטיקה המוכרת לכל כיום, אולם הוסיפו והבהירו כי תרופה זו נמצאת בשלבי ניסיון ראשוניים, עדיין לא ברור לחלוטין האם אמנם היא מסייעת - או גורמת לנזקים חמורים יותר, ולכן טרם נתקבל ממשדד הבריאות אישור להשתמש בה.

הרופאים הציגו בפני את שתי האפשרויות: ניתן להמנע מהסיכון - אך לוותר על הסיכוי, ובמקרה זה למיטב הבנתם שעותיו של הילד ספורות, ומאידיך, ניתן לקחת את הסיכון ולטפל בילד באמצעות 'פנצלין' - אולם במקרה זה הסיכונים תופעות הלוואי חייבים להיות ברורים מראש, ועלי אף לחתום על כך שאני מקבל על עצמי אחריות מלאה על תוצאות הטיפול.

כאשר שמעתי את דברי הרופאים, שקלטתי היטב את שני הצדדים, ולאחר שהתפללתי לרופא כל בשר שיתקן אותי בעצה טובה - חתמתי ואישרתי להם לתת לילד את התרופה האמורה. ברור היה לי, על פי מצבו הנוכחי של הילד, כי להפסיד - כבר אין כל כך אפשרות, ולפיכך בודאי ראוי לעשות כל השתדלות אשר יכולה לסייע.

ואמנם, בחסדי שמים הטיפול הצליח לשנות את המצב מהקצה אל הקצה. בתוך מספר שעות כבר ניכרה הטבה במצבו של הילד, ולאחר מספר ימים הוא הבריא לחלוטין מבלי שהמחלה תותיר בו כל עקבות.

ובכן, מאותו מעשה למדתי, כי לפעמים ישנן רפואות של בשר ודם, אשר אמנם יכולות להועיל באופן משמעותי - אולם במקביל הן עלולות גם לגרום נזק בל ישוער, נזק אשר יעורר את הצורך ברפואה נוספת בכדי לטפל בו... לפעמים התרופה מועילה לאיבר אחד - אולם מזיקה לאחר, ולפעמים - כמו במקרה של ניתוח - אמנם ניתן להציל חיים, אולם עדיין יש צורך ברפואה לנזקים שנגרמו בהכרח על ידי הניתוח עצמו...

מכל מקום נמצא, כי רפואת בשר ודם - אינה מוחלטת. היא אמנם מועילה ומרפאה, אולם בעקבותיה - יש צורך ברפואה נוספת, וזה שנרמז בפסוק: "ורפא ירפא, והיינו שרפואת בשר ודם הינה כזו המזיקה רפואה ועוד רפואה בעקבותיה...

לעומת זאת, רפואה שנסלחת על ידי בורא העולם לבדו, מבלי התערבות של בשר ודם - הרי היא שונה בתכלית... רפואה שכזו - הרי היא רפואה שלמה, ואין צורך בכל רפואה אחרת וזולתה! לפיכך, כאשר לרפואתו של בורא העולם - לא כפלה התורה אלא כתבה: אני ה' רופאך, שכן רפואתו של הקב"ה הינה מיידית, מוחלטת וחד משמעית!

ועל דרך זו, ניתן לבאר גם את אשר אנו אומרים שלש פעמים בכל יום בתפילת שמונה עשרה: "רפאנו ה' - ונרפא". שכן לכאורה, לשם מה נחוצה הכפילות? מדוע לא היה די אילו היינו אומרים: "רפאנו ה' - ותו לא?

אולם על פי האמור - יבוארו הדברים הפלא ופלא, שכן אנו מבקשים מהקדוש ברוך שירפא אותנו הוא בעצמו, ולא על ידי שליח בשר ודם, שכן אם רפואתנו תהיה על ידו - היא תהיה ממיילא מושלמת... רפאנו ה' - ואזי נרפא באופן גמור ומוחלט, מבלי שיהיה לנו צורך בכל רפואה אחרת, וכפי שאנו ממשיכים ואומרים: "רפואה שלמה לכל מכותינו!"

פרשת משפטים עוסקת בעניינים שבין אדם לחבירו ובממון חבירו. רבי ישראל סלנטר זצ"ל נפטר בשבוע של פרשת משפטים, שהרי היא צייט שאלו הוא בכ"ה בשבט, ואמרו חכמי דורו שזוהי באמת הפרשה המסמלת את חייו, כמה כוחות השקיע על מנת לחנך, להשריש ולהחדיר בעם ישראל את הענין של בין אדם לחבירו ומי שמשחק בזה הרי הוא כמי שמשחק באש.

הגמ' בבבא בתרא [טז]. אומרת ש"שטן פנינה לשם שמים נתכוונו", פנינה הציקה לחנה, לדוגמא, בכל פעם שהיתה קונה נעליים לאחד מילדיה, היתה אומרת לחנה, נו, מתי תקני גם את הנעליים לילדים שלך? אבל הפסוק מדגיש "בעבור הרעימה", זאת אומרת שלא היו כאן סתם רשעות ואכזריות, אלא זה היה "לשם שמים", היא רצתה שחנה תתפלל לקב"ה מעומק הלב, אבל בכל זאת היא נענשה על מה שהציקה לחנה, על כל בן שנולד לחנה, נפטרו לפנינה שנים! נורא נורא! שואל רבי חיים שמואלביץ, אם פנינה לשם שמים נתכוונה, מדוע מגיע לה כזה עונש?

מחדש ר' חיים, כשאחד מכניס את ידו לאש, הוא לא מקבל עונש להישרף, אלא זאת מציאות, אש שורפת, ולכן מי שמכניס את היד שלו לתוך האש, היא נשרפת. גם אם אדם מכניס את היד "לשם שמים", היד נשרפת בגלל המציאות ולא כעונש, שהרי אם זה יהיה עונש, במקרה של "לשם שמים" לא היה צריך לקבל אותו. "בן אדם לחבירו" זה "אש", לפגוע ביהודי זה "פחד פחדים".

רבי חיים שמואלביץ מביא כמה ראיות לזה. הגמ' בכתובות [ס"ב]: מספרת ר' רחומי למד אצל רבא, והיה מגיע פעם בשנה לביתו, בערב יום כיפור שנה אחת התעכב בלימודו, והתעכב מלבוא. אשתו ציפתה לו וחשבה עוד רגע הוא בא, עוד רגע הוא בא, והוא לא הגיע. נעצבה אשתו והורידה דמעה מעינה. באותו זמן, ישב ר' רחומי בעלה, נפחתה קרקעית העליה מתחתיו ומת. שואל ר' חיים, וכי עכשיו טוב לה? הרי אם בעלה מת זה יותר גרוע בשבילה, כעת היא אלמנה! ויוצא שהיא קיבלה את העונש. אלא, זה הענין, בין אדם לחבירו זה אש, ובמקרה של פגיעה וצער לזולת, אין השריפה באה כעונש, אלא המציאות היא שנשרפים.

הגמ' בכתובות [ס"ז]: מספרת, רב עוקבא היה רגיל לשים כסף לעני אחד ליד הדלת. פעם אחת הלך אליו ביחד עם אשתו, והעני שהיה סקרן לדעת מי שם לו את הכסף, ארב להם מאחורי הדלת. הרב והרבנית שמעו שהוא פותח את הדלת, ברחו ונכנסו להתחבא בתנור שגרפו ממנו את הגחלים, אך עדיין היה רותח. הרגיש מר עוקבא שרגליו מתחילות להיכוות, אשתו אמרה לו שיניח את רגליו עליה, כי אצלה לא בוער. ומדוע באמת היא לא נכוותה? כי לא היה זכות יותר ממנו, כי מר עוקבא נתן לעניים כסף, אבל היא נתנה להם אוכל מבושל. למה הם התאמצו לברוח? הרי הם לא גרמו לעני שיתבייש, הוא עצמו בייש את עצמו ורצה לראות מיהו הנותן לו. אלא הם ריחמו עליו, כי ידעו שכשיראה אותם יתבייש, עשו הכל כדי למנוע ממנו הצער. צריכים לזכור ולהפנים, בין אדם לחבירו זה "משחק באש", ומאש צריכים להתרחק. (מדשן ביתך)

"כי תקנה עבד עברי" (כ"א - ב')

מדוע פתחה התורה והקדימה לכל המשפטים את דיני העבד? מתרין רבי חיים שמואלביץ, הואיל ורק עכשיו יצאו ישראל ממצרים, ועדיין הם מרגישים את עצמת המכות שחבטו בהם, זה הזמן הטוב ביותר להסביר להם את כל ענין העבדות.

משל למלך שמרדו בו והוא נאלץ להימלט מארמונו, כשרק בגדיו לעורו המורדים הדקו את טבעת החנק סביבו, ובלית ברירה, כשהבחין שהוא כמעט נתפס, הוא מהר לנקוש על דלתו של בית שהזדמן לפניו וקרא לבעל הבית: "אנא, הצל אותי!". בעל הבית, שהבין את המצוקה הנוראה, בה הוא נתון, הורה לו לשכב במהירות ופרש מעליו ערמת שקים ובלויי סחבות שהיתה לו בביתו.

לא חלפו חמש דקות, וכבר נשמעו נקישות עזות על דלת הבית: "איפה הוא?" בעל הבית נגש לפתח: "את מי אתם רוצים? במה אוכל לעזור?" "זו" - שאנו הפורעים, וכבר נכנסו פנימה והחלו לנקוש על הקירות ועל הארונות בקתות הרובים שלהם, כדי להבחין היכן יש דלת כפולה.

אחד מהם הבחין בערמת הסחבות שהיתה מונחת בפנת החדר, והכה עליה נמרצות, אך בנס לא העלה על דעתו לחפור בה ולגלות את מי שמסתתר בתוכה. לבסוף התייאשו המורדים ופנו ללכת, וכשהשתרר במקום שקט, העז המלך לצאת, עדין רועד וחוזר כסיד. "הצלת את חיי", לחש למצילו, נותר בבית עוד יומיים, וכשהתרחקו עוד הפורעים, יצא למקום אחר. חלפו חודשים ספורים, המרד דוכא - והמלך שוב ישב בהדר על כסאו. הפעולה הראשונה שעשה, היתה, כמובן, לקרוא למצילו, על מנת לגמול לו על מה שעשה עבורו. "הצלת את חיי", אמר לאיש כאשר עמד לפניו, "מה ביכולתי לעשות עבורך?" תודה לך אדוני המלך, אך איני חסר דבר... מכל מקום, אם זוכה אני לדבר אתך, מסקרן אותי לדעת כיצד הרגשת תחת ערמת הסחבות שהנחתי עליך, כשהחרבות הכו מעליך. "למשמע הבקשה האדום המלך כולו: ומיד פקד על העבדים שלפניו: "הוציאוהו למוות בתליה!". אדוני המלך, פער האיש את פיו בתדהמה, "אני חוזר בי מהשאלה... אין המלך צריך לענות לי... רחם עלי, נהג בי כאלו לא שאלתי מאומה..."

אך המלך לא נרגע: "אי אפשר למחוק את מה שדברת זוהי חוצפה איומה שאתה עתיד לתת עליה את הדין. לא הועילו כל בקשות הרחמים, והאומלל הובהל לכיכר העיר בטקס מרשים, על צווארו הונח חבל התליה, והספירה לאחור החלה, כשהמלך עצמו מופקד על הארוע כולו מקרוב. כשאמר התליין את הספרה "ששים" וכפסע היה בינו לבין המוות, נגש אליו המלך, הסיר את החבל מעל צווארו ואמר לו כשחיוך על פניו: "כעת יודע אתה כיצד הרגשתי?!... לעולם לא היית מבין זאת, אלמלא היית חווה זאת על בשרך..."

מילים רבות אינן יכולות להסביר מה פשר המושג "עבדות", אך עם ישראל אשר זה עתה יצאו מעבדות לחירות, מבינים זאת היטב על בשרם. לכן בחרה התורה לפתוח בצינוי זה, לפני שמאורעות אלו יישכחו מהם. מסופר על אחד מגדולי ישראל, שהלך לאסוף כסף בביתו של עשיר, והיה קור אימים בחוץ וגשם זלעפות. העשיר ביקש מהרב להיכנס, והרב התעקש להישאר בחוץ. העשיר לא הבין מדוע הרב לא נכנס, אמר לו הרב רצייתי שתרגיש מה העני מרגיש. (מדשן ביתך)

הרב חיים בן חמו שלישי"א

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (כא-א')

ואלה המשפטים (רש"י) כל מקום שנאמר 'אלה', פסל את הראשונים, 'ואלה', מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני לפניהם, ולא לפני גויים, ואפילו ידעת בדין אחד שהם דנים אותו כדני ישראל אל תביאהו בערכאות שלהם, שהמביא דיני ישראל לפני גויים מחלל את השם ומיקר את האלילים להשביחם, ובכך הוא מרים יד כנגד תורה ישראל.

האות ו' נועדה כדי לחבר את הכתוב בפרשה זו לפרשת מתן תורה, ללמד אותנו שהמשפטים הכתובים בפרשה זו ניתנו בסיני, ויש להבין לכאורה אם לא הייתה התורה כותבת את האות ו' מה היינו חושבים מהיכן הגיעו המשפטים הללו אם לא מסיני? וכי חלילה משה בדה אותם מליבו? ועוד הרי אמרו חז"ל (ויק"ר כב-א) שאפילו מה שתלמיד וותיק עתיד לחדש, נאמר למשה בסיני? וגם יש להבין, אם המשפטים שבפרשה זו נאמרו בסיני מדוע חולקו, לשני פרשיות שונות ולא נאמרו יחד? וביותר הרי החלק הגדול מעשרת הדברות עוסק במשפטים, (שש מתוך עשרת הדברות), ומה ההבדל? גם הפסוק הראשון לכאורה מיותר, הפרשה יכלה להתחיל בפסוק כי תקנה עבד עברי?

אלא, ואלה המשפטים, באה התורה ללמדנו לבל נחשוב שמעמד הר סיני נועד כדי ללמדנו חוקים שבלעדי שניתנו במעמד מוכבד זה לא היינו חושבים עליהם, כגון מצוות פרה אדומה, הנחת תפילין, מצוות שופר, מאכלות אסורות וכו', אבל מידות, ערכים, והיחסים הקשורים לבין אדם לחברו, או עונשו של גנב או גזלן, אפשר להשתמש בהקמת מערכת משפטית המורכבת מחכמים וממלומדים והם יקבעו, כפי שאנו רואים אצל כל אומה ולשון בעולם, שהרי הקב"ה האציל להם סמכויות לקבוע חוקים ומשפטים, שכן אחת משבע מצוות בני נח זה דינים, שיקבעו על ידי המחוקקים והמלמדים שלהם, ובפרשה זו התורה מלמדת אותנו שאצל עם ישראל לא רק החוקים נקבעו במעמד הר סיני, אלא גם המידות והמוסרים והנורמות החברתיות ציווה הבורא.

כך ביאר הכתב סופר את הפסוק (תהלים קמז- יט) "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום הללויה" שאמנם גם אומות העולם נצטוו בשבע מצוות בני נח להקים מערכות משפט, אלא שהם יקבעו את המשפטים, ואילו עם ישראל עליהם נאמר מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל, "לא עשה כן לכל גוי" וזהו שכתוב "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" לפניהם ולא לפני עכו"ם.

רבינו עובדיה מברטנורא על המשנה הראשונה בפרקי אבות מתייחס לכך שדווקא המשנה באבות פותחת בהשתלשלות התורה, "משה קבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים..." פתיח שלכאורה היה מן הראוי להיכתב בתחילת המסכת הראשונה בשם? ומבאר: לפי שמסכת זו אינה מיוסדת על פירוש מצווה ממצוות התורה כשאר המסכתות, שכן כל מסכת הקשורה למצווה מסוימת ברור שהיא ניתנה מסיני, אבל מסכת זו שכולה מוסר ומידות טובות, וגם חכמי אומות העולם חיברו ספרים במה שבדו מליבם בדרכי המוסר כיצד יתנהג האדם, וכדי שלא נטעה לחשוב שגם חכמי ישראל בדו מליבם מוסרים וערכים אלו, לפיכך התחיל התנא דווקא במסכת זו, "משה קבל תורה מסיני..." ללמדך שמוסרים אלו אלווקיים ונאמרו למשה בסיני, ואינם כמוסרי אומות העולם שהם מוסרים אנושיים פושטים צורה ולובשים צורה, דור דור ודורשיו, דור דור וחכמיו.

לכשנתבונן נגלה שקיימים הבדלים רבים ומשמעותיים בין התפיסה האנושית לבין חוקי התורה האלווקיים שנתנו לנו בסיני, שהם כאמור מוחלטים ונצחיים וגם בחלוף מעל 5000 שנה אינם משתנים.

להלן מספר דוגמאות: המוסר האנושי מבחין ומשנה את התייחסותו, בין תביעות גדולות לתביעות קטנות, ואילו התורה מתייחסת לדין פרוטה כדין מאה.

כפי שהציג זאת אחד מקברניטי אומות העולם יתרו, בפרשה הקודמת יתרו מציע למשה להקים מערכת משפט בה יהיו שרי אלפים, שרי מאות, שרי חמישים ושרי עשרות, והם יעזרו לו לשפוט את העם, וכך הוא אומר (יח-כב) "והיה כל הדבר הגדול יביאו אליך, וכל הדבר הקטן ישפטו הם, והקל מעליך, משה מקבל את הצעת יתרו, אבל הוא נוהג במידה שונה, ככתוב (יח-כו) "את הדבר הקשה יביאון אל משה" כלומר לפי חכמת הגויים אותה מייצג יתרו, חשיבות המשפט נמדדת לפי גודל סכום התביעה, אם התביעה היא של מיליוני דולרים היא תגיע להכרעתו של משה, אבל אם היא של כמה שקלים בודדים די בדיינים זוטרים, או שהוא נידון בתביעות קטנות, ומשה מתקן את הצעתו של יתרו, ואומר לדיינים "הדבר הקשה יביאון אל משה" כי לפעמים יש דין על פרוטות והוא מסובך וקשה, דיון כזה יגיע אל משה, כי דין פרוטה כדין מאה, ופעמים שיש משפט על מיליונים אבל הוא פשוט וקל, משפט זה ישפטו אותם השרים.

דוגמא נוספת, בין החכמה האנושית, לבין החכמה האלוקית, עני שגנב עשרה שקלים ממיליארדר, המיליארדר לא מרגיש בכך, ואילו העני יכול לקנות מנת פלאפל ולסעוד עצמו, בדין תורה אותו העני נקרא "גנב" עם כל המשתמע מכך, וחייב בתשלומי כפל לפי הכללים, ואילו בתפיסה הרווחת בעולם אומרים אין עניין לציבור, מה זה בשביל העיר עשרה שקלים? וכדו', וכן הגזל פחות משווה פרוטה אין אפשרות לחייבו בדיני אדם, אבל בדיני שמים אדם זה נקרא גזלן, מפני שחצי שעור אסור מהתורה.

כמו כן אדם שעובד אצל בעל הבית, ולדעתו בעל הבית לא נתן לו את המגיע לו, בדין תורה אסור לו לקחת מבעל הבית מבלי שבעל הבית ירגיש בכך, גם אם לפי השכל האנושי את שלו הוא לוקח, הוא בהחלט יכול לתבוע אותו בבית הדין, אבל לא יעשה דין לעצמו.

דוגמאות רבות מופיעות בפרשה, מקוצר היריעה נגענו בעקרונות ואידך זיל גמור.

בתי המשפט בימינו שלכל אחד מהשופטים יש תפיסת עולם, האם שמענו שהם פוסלים את עצמם כאשר מגיע לדין מי שדעותיו ידועות כמנוגדות מדעותיהם, האם אין חשש שדעותיהם המוקדמות יגרמו להטיית הדין? האם הם חסינים מפני דעת קהל וכדו'? גדולי מאורי ישראל, ענקי הרוח ובעלי מידות אצילות חששו, והם ???...

מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל.... לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום הללויה.

מסקנת הדברים בקצרה, ההשתדלות מוטלת על האדם – התוצאות בידי שמים.